

УДК 378:811.111-057.875

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2019.64-2.12>**Н. Ю. Коханова**аспірант кафедри педагогіки
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

ЗМІСТ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ПОЛЬЩІ

У статті розглянуто змістові засади Національного курикулуму Польщі, що регламентує процес навчання англійської мови в польській початковій школі. Зазначено, що важлива роль у викладанні англійської мови в початковій школі відводиться шкільному курикулуму, його відповідності Національному курикулуму та вибору підручників, які мають відповідати вимогам обох курикулумів. Унаслідок дослідження виявлено, що початкові школи Польщі дотримуються рекомендацій, які висвітлено в Національному курикулумі країни. З'ясовано, що польська початкова освіта I етапу спрямована на підтримку дітей у їхньому інтелектуальному, емоційному, соціальному, етичному, фізичному та естетичному розвитку. Новий Національний курикулум визначає обсяг знань і навичок, які мають здобути учні, що закінчують навчання в 3 класі. Виявлено, що вчителі початкових шкіл Польщі використовують як шкільний курикулум запропоновані курикулуми провідних видавництв підручників з англійської мови, таких як Cambridge University Press, Pearson, Macmillan. Доведено, що шкільний курикулум спрямований на те, щоб дати можливість учням спілкуватися впевнено та ефективно й розвивати мовні навички. Проаналізовано курикулуми трьох початкових шкіл Польщі, порівняно ці курикулуми та вибір підручників до кожного з них. Унаслідок дослідження розглянуто форми і методи навчання, які пропонуються в шкільних курикулумах, та їхня відповідність до Національного курикулуму. Сучасний аналіз Національного курикулуму та трьох шкільних курикулумів показав, що доцільний вибір підручників і методів навчання підтримує позитивну мотивацію до навчання, розвиває пошуковий інтерес учнів і мотивує користуватися набутими знаннями у повсякденному житті. Учні мають використовувати джерела інформації на сучасній іноземній мові (словники і книги), а також за допомогою іноземної мови користуватися інформаційно-комунікаційними технологіями. На підставі проаналізованих джерел представлено основні відомості щодо планування навчальної роботи та складання шкільного курикулуму в польській початковій школі. Окреслено спільні й відмінні риси курикулумів польських початкових шкіл.

Ключові слова: початкова школа, Національний курикулум, шкільний курикулум, англійська мова, навчання, освіта.

Постановка проблеми. Початкова школа є важливим елементом навчання та фундаментом для подальшого успішного оволодіння необхідними знаннями та навичками. Протягом навчання в початковій школі учні повинні оволодіти ключовими компетентностями, які передбачають їхній особистісно-соціальний та інтелектуальний розвиток, формуються на міжпредметній основі та є інтегрованим результатом предметних і міжпредметних компетенцій. Важлива роль у викладанні англійської мови в початковій школі відводиться шкільному курикулуму, його відповідності Національному курикулуму та вибору підручників, які мають відповідати вимогам обох курикулумів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблемою вивчення курикулуму займалися такі вітчизняні та польські вчені, як А. Джурило, С. Мартиненко, Є. Петровська (E. Piotrowska), А. Отвіновська-Каштеланиць (A. Otwinowska-Kasztelanica), М. Краєвська (M. Krajewska), П. Романовський (P. Romanowski), Г. Спевак (G. Śpiewak), М. Спотович (M. Szpotowicz) та інші науковці. У їхніх дослідженнях можна відстежити зміни Національного курикулуму, які відбувалися протягом останніх років реформування освіти в

Польщі й, зокрема, зміни щодо викладання англійської мови.

Мета статті – визначити зміст Національного та шкільного курикулумів, які використовуються для викладання англійської мови в державних початкових школах Польщі.

Виклад основного матеріалу. Навчальний процес у початковій школі Польщі регламентується Національним курикулумом і шкільним курикулумом.

30 січня 2018 року Міністерством національної освіти Польщі було підписано нове положення про Національний курикулум початкової освіти для 3-річної загальної початкової школи. Новий Національний курикулум для початкових шкіл почав реалізовуватися з 2018/2019 навчального року (у першому класі).

Обсяг початкової освіти в Польщі визначається трьома елементами: Національним курикулумом, шкільним курикулумом і розкладом. Національний курикулум визначає зміст шкільного курикулуму в початковій освіті. Він містить перелік цілей викладання та навчання, а також обсяг необхідних знань, навичок і компетенцій, які учні повинні засвоїти на початковому рівні освіти. Шкільний курикулум розробляється викладачем

з урахуванням віку та здібностей учнів. Розклад визначає щотижневу кількість годин, які виділяються на обов'язкові загальноосвітні класи для учнів 1–3 класів початкової школи.

У польській шкільній системі з восьмирічною початковою школою почали впроваджувати новий Національний курикулум, викладений у Положенні міністра національної освіти від 14 лютого 2017 року для дошкільної освіти та загальної освіти в початковій школі. Отже, навчання в початковій школі Польщі спирається на Національний курикулум, який визначає результати навчання та загальні вимоги щодо організації викладання на початковому рівні освіти. Що стосується вивчення англійської мови, то Національний курикулум зосереджено на розвитку ключових компетентностей та підвищенні ефективності сучасного навчання іноземних мов, що дає учням можливість систематичного вивчення іноземних мов і можливість двомовної освіти.

Національний курикулум (вперше впроваджений у 2009 році) є обов'язковою базою для складання шкільного курикулуму в усіх школах. Він поділяє освіту на три періоди, і для кожного періоду в ньому визначено цілі та очікувані результати навчання для всіх предметів. Кожна школа має дотримуватися Національного курикулуму під час складання шкільного курикулуму. Усі викладачі зобов'язані складати шкільний курикулум відповідно до Національного курикулуму. Національний курикулум реалізується через шкільний курикулум, який визначає, які цілі та зміст освіти реалізуються в початкових класах. Учителі можуть вільно використовувати курикулум, розроблений ними, або обрати інший курикулум за умови, що він затверджується керівником школи після консультації з Радою викладачів. Шкільний курикулум може бути розроблений або змінений власне викладачем чи у співпраці з іншими викладачами або обраний викладачем із набору курикулумів, підготовлених іншими авторами. Курикулум, запропонований учителем, повинен базуватися на Національному курикулумі та враховувати потреби і здібності учнів. Викладачі можуть також використовувати підручники, вибрані зі списку, затвердженому Міністерством національної освіти Польщі.

Відповідно до Національного курикулуму, освіта в 1–3 класах початкової школи реалізується у формі інтегрованого навчання, що надається викладачем загального профілю. Музичну освіту, мистецьку освіту, фізичне виховання, комп'ютерні уроки та уроки сучасної іноземної мови має проводити викладач-фахівець із відповідною кваліфікацією.

Польська початкова освіта I етапу спрямована на підтримку дітей у їхньому інтелектуальному, емоційному, соціальному, етичному, фізичному та естетичному розвитку. Новий Національний

курикулум визначає обсяг знань і навичок, які мають здобути учні, що закінчують навчання в 3 класі. Обсяг знань і навичок, які учні мають отримати після закінчення навчання в 3 класі, визначається для дітей середнього рівня здібностей [1, с. 34].

Національним курикулумом передбачено поділ на групи для обов'язкових уроків іноземної мови, якщо в класах більше 24 учнів. Учні мають бути згруповані відповідно до рівня їхніх мовних навичок. Крім того, уроки можна викладати в міжкласових групах або перехресних групах, кількість учнів яких не перевищує 24.

Згідно з Національним курикулумом, на першому етапі навчання кожен учень зобов'язаний вивчити одну сучасну іноземну мову, тоді як із 7 класу – дві сучасні іноземні мови. Отже, Національний курикулум для початкової школи містить такі цілі навчання:

- рівень володіння мовою учнями після завершення першого навчального етапу має бути А1;
- виховувати позитивне ставлення до вивчення іноземної мови на всіх етапах навчання;
- всебічно розвивати дитину;
- розвивати навички співпраці з однолітками;
- інформувати учнів про інші мови та культуру й формувати зацікавленість і толерантне ставлення до них;
- зробити іноземну мову основним інструментом комунікації під час занять;
- розвивати в учнів уміння використовувати мовні ресурси, що стосуються учня та його оточення.

Учень першого етапу навчання використовує базовий ресурс мовних засобів про себе і своє найближче оточення щодо таких тем:

- 1) я і мої родичі (сім'я, друзі);
- 2) моє місце проживання (мій дім, місце);
- 3) моя школа;
- 4) популярні професії;
- 5) мій день, мої ігри;
- 6) харчування;
- 7) магазини і покупки;
- 8) мій вільний час і свята;
- 9) свята і традиції моєї країни;
- 10) спорт;
- 11) моє благополуччя;
- 12) природа навколо мене;
- 13) світ казок і фантазії.

Крім окреслених тем, учні мають розуміти прості усні та письмові висловлювання й розповіді, реагувати на команди, писати дуже прості і короткі речення та висловлювання за зразком і самостійно. Щодо усного мовлення, то учні повинні повторювати й відтворювати слова і прості речення, складати прості і короткі висловлювання відповідно до шаблону. Також учні мають знати, що є різні мови й люди в різних країнах можуть

спілкуватися різними мовами, і що варто вивчати їхню мову для того, щоб мати змогу спілкуватися з ними. Учні мають використовувати джерела інформації на сучасній іноземній мові (словники і книги), а також за допомогою іноземної мови користуватися інформаційно-комунікаційними технологіями [2, с. 9–11].

Що стосується розподілу годин з іноземної мови, то на початковому рівні освіти окреслено мінімум 190 годин (табл. 1).

Таблиця 1

**I етап (1–3 клас, початкова школа) –
мінімальна кількість навчальних годин
за предметом у 3-річному періоді**

Назва шкільного предмета	Мінімальна кількість уроків
Інтегроване навчання	1150
Сучасна іноземна мова	190
Музична освіта	95
Мистецька освіта	95
Комп'ютерні уроки	95
Фізичне виховання	290

Ми проаналізували процес навчання в трьох польських початкових школах і шкільний курикулум, яким вони користуються у викладанні англійської мови.

Наприклад, уроки англійської мови в початковій школі № 3 Сімейного альянсу імені Єжи Попілушко у Варшаві (Szkoła Podstawowa Nr 3 Przymierza Rodzin im. bł. ks. Jerzego Popiełuszki w Warszawie) проводяться за допомогою підручників Kid's Vox видавництва Cambridge University Press. Учні цієї школи мають 4 уроки англійської мови на тиждень у 1–3 класах [3]. Для планування уроків англійської мови вчителі користуються курикулумом з англійської мови в початковій школі видавництва Cambridge University Press (Cambridge Primary curriculum). Кембриджський курикулум поєднує навчальний план світового класу з якісною підтримкою викладачів та інтегрованим оцінюванням.

Кембриджський курикулум пропонує додаткову структуру тестування для оцінювання учнів і систему звітів про прогрес навчання для учнів і батьків. Ці оцінки забезпечують міжнародні орієнтири, які дають змогу вчителям ідентифікувати сильні та слабкі сторони учнів і розвивати подальше навчання, використовуючи інформацію з результатів тестування.

Для початкової англійської мови Кембриджський курикулум передбачений у п'яти змістових галузях, які далі розділяються на підгрупи. Це такі п'ять галузей і їхні підгрупи:

1. Фонетика, орфографія і вокабуляр.
2. Граматика і пунктуація.
 - Читання.
 - Письмо.

3. Читання.

– Художня література та поезія.

– Нехудожня література.

4. Письмо.

– Художня література.

– Нехудожня література.

– Презентації.

5. Мовлення і аудіювання.

Шкільний курикулум спрямований на те, щоб дати можливість учням спілкуватися впевнено та ефективно й розвивати критичні навички для того, щоб реагувати на отриману інформацію та читати тексти із задоволенням і розумінням. Кембриджський курикулум забезпечує міцну основу, на якій можуть бути побудовані подальші етапи освіти [4].

У початковій школі № 94 ім. І маршала Польщі Юзефа Пілсудського у Варшаві (Szkoła Podstawowa nr 94 im. I Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego w Warszawie) вчителі викладають англійську мову, використовуючи підручники New English Adventure видавництва Pearson. За основу шкільного курикулуму в цій школі взяли Програму англійського навчання для класу 1–3 Маріоли Богуцької (Program nauczania języka angielskiego dla klas I–III (autorka Mariola Bogucka) [5]. Програма М. Богуцької ґрунтується на припущенні, що учень перебуває в центрі навчального процесу і роль учителя полягає у виборі методів навчання з урахуванням розвитку дитини, її потреб та інтересів.

За цією програмою можна простежити таку побудову фундаменту освіти (рис. 1).

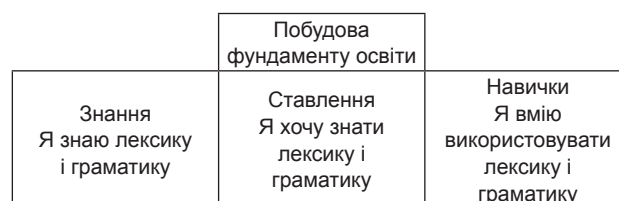

Рис. 1. Побудова фундаменту освіти

Зміст навчання на першому етапі повинен відповідати рівню когнітивного розвитку й емоційного стану учнів. Розвиток дітей у віці 7–9 років особливий, саме тому викладачі іноземної мови самі вирішують, як поступово підняти рівень складності навчання англійської мови і скільки часу присвятити повторенню і закріпленню нового матеріалу.

На початковому етапі вивчення іноземної мови головна мета – зацікавити учня в навчанні.

У першому і другому класах учні дають переважно усні відповіді на запитання вчителя. На першому етапі навчання вчитель починає вводити елементи читання.

Навчання англійської мови полягає переважно в іграх, часто з використанням наочності, карток зі словами та малюнками [6].

Відповідність між курикулумом і підручниками

Школа	Підручник	Курикулум
Початкова школа № 3 Сімейного альянсу імені Єжи Попелушка у Варшаві	Kid's Vox видавництва Cambridge University Press	Курикулум для англійської мови в початковій школі видавництва Cambridge University Press
Початкова школа № 94 імені І Маршала Польщі Йозефа Пілсудського у Варшаві	New English Adventure видавництва Pearson	Програма викладання англійської мови для 1–3 класів Маріоли Богуцької
Початкова школа № 36 імені Генрика Сенкевича у Кракові	Bugs World і Hot Spot видавництва Macmillan	Програма викладання англійської мови на I етапі навчання Ілони Студзінської, Аркадіуша Мєдели, Магдалени Кондро, Еви Петровської, Анни Сікорської

У початковій школі №36 імені Генрика Сенкевича в Кракові (Szkoła Podstawowa nr 36 im. Henryk Sienkiewicz w Krakow) вчителі працюють за допомогою підручників Bugs World і Hot Spot видавництва Macmillan. У цій школі було збільшено кількість годин із двох до трьох у 1 та 3 класах [7]. За основу шкільного курикулуму вчителі школи обрали Програму викладання англійської мови на I етапі навчання Ілони Студзінської, Аркадіуша Мєдели, Магдалени Кондро, Еви Петровської, Анни Сікорської. Виявлено, що цілі цієї програми повністю відповідають цілям навчання, окресленим у Національному курикулумі. Програма визначає розвиток усіх мовних навичок, особливо на ранніх стадіях навчання мови увага зосереджена на розвиткові навичок мовлення та слухання. Крім того, ця Програма передбачає, що під час вивчення англійської мови в 1–3 класах початкової школи учні зможуть відтворювати різні мовні навички англійською мовою у відповідних ситуаційних і тематичних контекстах. Наприкінці третього класу студент повинен володіти лексикою, ставити запитання та відповідати на них, складати описи та вступати в діалоги у межах вивчених тем.

Ми простежили, як шкільний курикулум відповідає обраним підручникам (табл. 2).

Висновки і пропозиції. Отже, унаслідок здійсненого дослідження окресленої проблеми ми дійшли висновку, що державні початкові школи Польщі підпорядковують навчання Національному курикулуму, який був затверджений 14 лютого 2017 року. Учителі початкової школи обирають готові шкільні курикулами відомих видавництв, таких як Cambridge University Press, Pearson, Macmillan, і ці курикулами відповідають Національному курикулуму й суттєво не відрізняються. Також учителі початкової школи самостійно обирають підручники відповідно до видавництва шкільного курикулуму та складають

розклад відповідно до розподілу годин та поділу на групи щодо викладання англійської мови в кожному закладі освіти.

Список використаної літератури:

1. The system of education in Poland (2014). Foundation for the Development of the Education System, Warsaw. URL: http://www.fss.org.pl/sites/fss.org.pl/files/the_system_2014_www_0.pdf.
2. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (2017). URL: <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//501/12293659/12403198/dokument274507.pdf>.
3. Szkoła Podstawowa nr 3 Przymierza Rodzin na Bielanych. URL: http://www.spr3bielany.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1939&Itemid=136.
4. Cambridge Primary English Curriculum outline for 2015, 2016 and 2017. URL: <https://www.cambridgeinternational.org/Images/23894-cambridge-primary-english-curriculum-outline.pdf>.
5. Szkoła Podstawowa nr 94 im. I Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego w Warszawie. URL: <http://www.sp94.waw.pl/>.
6. Szkoła Podstawowa nr 36 im. Henryk Sienkiewicz w Krakow. URL: <https://sp36.pl/>.
7. Program nauczania języka angielskiego dla klas I–III URL: https://www.pearson.pl/fileadmin/poland/english/products/files/Programy_nauczania_klasy_1_8_nowa_podstawa_2017/Program_nauczania_jezyka_angielskiego_dla_klas_1-3_zgodny_z_podstawa_programowa_z_14_lutego_2017.pdf.
8. Program nauczania języka angielskiego dla I etapu edukacyjnego szkoła podstawowa, klasy 1–3 Ilona Studzińska Arkadiusz Mędel Magdalena Kondro Ewa Piotrowska Anna Sikorska MACMILLAN POLSKA 2017. URL: https://www.macmillan.pl/downloads/PROGRAM_NAUCZANIA_I-III_2017.pdf.

Kokhanova N. Content of foreign language education in the primary school of Poland

The article deals with the content of the National curriculum in Poland, which regulates the English teaching in the Polish primary school. It has been noted that an important role in English teaching in primary school is given to the school curriculum, its correspondence with the National curriculum and the choice of textbooks

that must meet the requirements of both curricula. As a result of the research, it has been found that Polish primary schools adhere to the recommendations outlined in the National curriculum of the country. It has been studied out that the Polish primary education of the first stage aims to support children in their intellectual, emotional, social, ethical, physical and aesthetic development. The New National curriculum defines the amount of knowledge and skills that graduates from the 3rd year course must receive. It has been found that Polish primary school teachers use the curriculum offered by leading English language textbook publishers such as Cambridge University Press, Pearson, Macmillan as a school curriculum. It has been proved that the school curriculum aims to enable students to communicate confidently and effectively and develop language skills. We analyzed the curricula of three primary schools of Poland, compared these curricula and the choice of textbooks for each of them. As a result of the study, the forms and methods of teaching offered in school curricula and their correspondence with the National Curriculum are examined. A modern analysis of the National curriculum and three school curricula has shown that the expedient choice of textbooks and teaching methods supports a positive learning motivation, develops the search interest of students and motivates using acquired knowledge in everyday life. Students should use information sources in modern foreign languages (dictionaries and books), as well as use information and communication technologies with the help of a foreign language. Based on the analyzed sources, basic information is provided on the planning of educational work and the formation of a school curriculum in the Polish primary school. The common and distinctive features of the curriculum of Polish primary schools are outlined.

Key words: *primary school, National curriculum, school curriculum, English language, education.*